

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrîl de Duminecă pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
vtrăinătate pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un qtr garmond; prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrierile nefrancoate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Memento...

Am făcut opoziție părintelui metropolit de astăzi, pe vremea când era episcopul Aradului.

Acea opoziție a fost naturală, pentru-că a isvorit din durerile ce le aveam pentru binele obștească, primejduit de egoismul și materialismul inaugurat în regimul bisericesc, sub lozincă: *divide et impera*.

Opoziția noastră însă era cinstită, obiectivă în cuprins și cu decor în formă. Această superioritate a cugetărilor și simțirilor ne-a dat forța biruinței.

După ce ne-am achitat de datoria ce o aveam față de mama noastră diecesă prin eliberarea ei de sub un jug împilatoriu și am depus destinele ei în mâinile aceluia despre care știam că va face purificațiunea dorită în administrațiune și va reda eparchioților libertățile și drepturile confiscate, am depus armele de luptă și ne-am pus la muncă încordată pentru consolidarea temeliei morale, pe care e și zidită biserica de către întemeietorii ei.

Și am luat de basa acestei acțiuni principiul moralei lui Christos, de a nu pacta cu nici un păcat, ci a pretinde absoluta împlinire a legii. Acest principiu a făcut Mântuitorului lumii dușmani aprigi, dela cari a pătimit, dar tot acest principiu a dus biserica sa la isbândă.

De acest principiu s'au lovit mulți, prietenii și neprieteni deopotrivă, până se vor convinge și cei împietriți în spiritul speculant, că numai pe aceste baze se poate susține morala în biserică.

I-se cere fiecărui factor din organismul bisericii împlinirea datorințelor cu sfințenie și curățenia mânilor în chivernisirea averilor bisericesti; în schimb pentru aceste prestațiuni i-se deschide terenul liber de a-și valida aptitudinile sale și a înainta la treptele harnicilor sale.

Acest sistem poate fi greu pentru cei slăbănogi și păcătoși, dar avantajos pentru cei harnici și virtuosi și are menirea de a da impuls pentru o nobilă emulare în harnicii și virtuți.

Dar școala de 24 ani și-a lăsat urmele sale. Lumea este neobișnuită cu acest puritanism și nu se poate desbrăca de gândul hainit de a exploata situațiile pentru interese particulare, iar agenții provocători aranjează nemulțumiri și scandaluri peste scandaluri, ca să orbească cu ele pe cei-ce din depărtare privesc și nu înțeleg rostul svicoliturilor vechiului sistem de a susține la suprafață agitațiunea, în pioasele speranțe că de, — suntem muritori.

La o regenerare, Moise a avut lipsă de 40 ani, știți anii petrecuți în pustie, și numai după peirea generațiunei crescută în sclăvie a avut curagiul a-și duce poporul crescut de dînsul pe pământul făgăduinței. Sistemul nou abia e de doi ani, și în doi ani nu se poate regenera un neam. Apetiturile oame-

nilor au rămas cum au fost, și aceste afurisite apetituri sunt nesățioase și nu au sens pentru cele duhovnicești, înzadar le vorbești acestora de idealuri, când ele sunt învățate la blid.

Ce am avut bun în diecesă, se știe, s'a înstrăinat la alte cariere și în alte servicii, ca să fie titlu de a importa oameni cari nu ne înțelegeau și au privit diecesa de vacă de muls. Și o generație sucrescentă diecesană nu se poate crea cât ai bate în palmă, ci se recere timp și earăși timp.

Cei puțin rămași își pun acum sufletul de a face totul și îi vedem cu ochii cum se încovoie sub munca uriașă ce au să o îndeplinească, fără însă a le ajunge forțele, altfel vigoaroase, de a sana rēul ce l-au moștenit, ear' banda organizată în gurile îi bate în fl-neuri din Lugoj, Timișoara, Sibiu și Brașov, ca să-î împedecce dela realizarea planurilor de a valida spiritul evanghelic în biserică, a intruni pe toți diecesanii în gândul și dorul de a mântui naia lui Christos de valorile esterne ce o copleșesc și de vermele corupției în lăuntru.

Și acest element obișnuit a nu face deosebire între al meu și al tēu, nu mai face deosebire nici între ortodox și heterodox, ci angajează la luptă contra bisericii lor mame pe heterodoxii și ține ison misionarilor reverențași și pantalonaii din Lugoj și Oradea-mare, căci: scopul sfințește mijloacele și scopul e a mai lua odată în arēndă diecesa.

Sunt și oameni cași zic, da, m'au stors cutare ori cutare din sistemul vechiu, dar apoi 'mi-a și făcut treaba. Uită însă aceștia, că acea trebșoară s'a făcut pe socoteala fondurilor diecesane ori a cutărui sērman care n'a putut veni de acasă și care a rămas strivit de forța majoră pe întreagă viața sa.

Să le fie de bine acelor cari pe ruina altora și-au făcut trebșoara, dar socotim că datorința superiorității bisericesti este să nu tracteze ca pe o parte pe cel slab și sērăc, ci mai virtos să-î ocrotească ca și dānsul să-și ajungă binemeritata poziție.

Lumea buimăcită încă de sistemul căpătuelilor poate că acum nu e destul de sensibilă, ca să recunoască deosebirea între moralul vederilor vechi și noi, dar vor veni cei-ce dripiți erau pentru sērăcia lor și vor depune mărturie de dreptatea ce li-s'a făcut; cei tari se vor obișnui cu aceste moravuri și se vor împăca cu situațiunea și vor fi și cu conștiința liniștită că nu au făcut nimărul rēu, ear cei săraci vor preamări pe Domnul și pe slugitorii lui.

Am ținut să vorbim acum în tesă generală, ca să fie aceasta un memento acelor cari cārtesc asupra sistemului nou din diecesa Aradului, căci altfel vom pune în evidență întreagă desinteresarea cu care lucrează noul sistem alături cu interesele concretizate din vechiul sistem și atunci devolenti non fit injuria, se va dovedi că cine pentru ce nu este mulțumit cu noul sistem?!

Vroiți?! *Indelungrăbdătorul.*

Cvota. La ultima ședință a comisiunei financiare primul-ministru Széll a declarat, că nu va cere discutarea în parlament a proiectului de lege asupra cvotei până nu va primi deplină garanție că și propunerea complimentară a guvernului austriac va fi deșbătută și primită de Reichsrath. Pentru astfel de garanție de oamdată nu sunt șanse, a declarat Széll, deși guvernul austriac dorește foarte mult ca să poată rezolva această afacere pe calea parlamentară. În vederea dispoziției din parlamentul austriac, e mai mult decât probabil că afacerea cvotei nu va pute veni în deșbaterea parlamentului în anul acesta.

Presă europeană despre întâlnirea dela Abazia. „Vossische Zeitung” consacră un articol întrevederii din Abazia și zice că dacă înțelegere asupra punctelor de vedere politice s'ar putea dobândi între Atena, București și Constantinopole, marile puteri, cari n'au altă grige de cât liniștea, ar pute lăsa lumea balcanică în voia ei, fără a se teme că ar pute izbucni turburări. Dar apropierea amicală dintre Grecia și România nu ia Puterilor de cât o parte din grigile pentru conservarea păcii în Peninsula Balcanică.

„Berliner Tagblatt” zice că întrevedere dela Abazia este o consecință a politicii tradiționale a României și că toți pretenții păcii trebuie să se bucure de aceasta.

Intâlnirea dela Abazia.

Abazia, 14 Maiu.

Majestățile Lor române au fost pe bordul vasului Psara obiectul unei primiri cu totul distinse din partea regelui Greciei care Le-a făcut onorurile cuirasatului Sēa. Regele George, dând brațul Majestății Sale Reginei Elisabeta, a condus perechia regală română să viziteze vasul, dând personal explicațiile.

În timpul dejunului, conversația a fost din cele mai animate și dovedea simpatii sincere reciproce a celor două Curți.

La coborirea Maestăților Române, toți marinarii, ofițeri și mateloi, erau așezați în rinduri strînse pe punte și au dat onorurile militare Regelui și Reginei României.

Regele George a sărutat mâna Reginei și toți ofițerii și demnitarii suitei Sale au urmat exemplul suveranului lor.

Priveliștea era impunătoare și mișcătoare.

M. S. Regina a scoborât scara spriginită pe doi ofițeri. Regele Carol a urmat-O după ce a îmbrățișat cordial pe Regele Greciei; apoi urma suita.

Bateriile cuirasatului au tras 21 de tunuri; muzica de pe bord a intonat imnul românesc și apoi pe cel grecesc. O mulțime de spectatori în bărci făceau ocolul vasului și asistau la această manifestație solemnă.

La orele 3 1/2. Majestățile lor Regale Carol și Regina Elisabeta Se înapoiau la vila Angiolina.

Un dejun de 30 tacāmuri a fost dat azi pe vasul Psara în onoarea MM. LL. Regele și Regina României.

Regele Greciei ședea între Majestățile Române, avēnd la dreapta Sa pe M. S. Regina Elisabeta și la stānga M. S. Regele Carol. La desert, Regele elinilor a închinat în limba franceză, zicēnd că se feliicită de a putea să salute pe MM. LL. Române cari, pentru prima oră, au pus piciorul pe teritoriul grecesc. Sunt foarte frcit de aceasta, a adăogat Regele, și beau în sănătatea MM. LL. Regele Carol și Regina Elisabeta.

Muzica de pe bord a intonat imnul românesc.

Regele Carol a rēspans de asemenea în franțuzește zicēnd că se feliicită de a fi intâlnit cu M. S. Regele Elinilor, și a bēut în sănătatea Regelui George și a Reginei Olga, precum și pentru propășirea Greciei.

Muzica a intonat imnul grecesc.

La plecarea Suveranilor României o nouă salvă de 21 tunuri a fost trasă.

Pușin după plecarea Majestăților Române, marea ducesă de Luxemburg, marea ducesă de Baden, și ducesa de Schaumburg Lippe s'au dus pe vasul Psara pentru a face vizită Regelui George.

Până acum în două rinduri Suveranii României și Greciei au avut o convorbire îndelungată, cea d'întâi aseară, după masă, când au rămas singuri destul de mult, și asi dimineată cu privilegiul plimbării pe jos.

Guvernul Sturdza și finanțele României.

Raportul d lui Costinescu.

(Urmare.)

Trebue să mai deducem, în fine, și venitul nou din monopolul hârtiei de țigaretă, care nu se prevăzuse în 1900 de cât pentru o parte a anului, ear acum se prevede cu 1.630.000 în plus, din cauză că se aplică tot anul.

Impositele asupra cărora se întemeia bugetul pe 1900—1901 au fost toate menținute în proiectul pe 1901—1902. Din acest punct de vedere egalitatea între ambele bugete fiind perfectă, nu ne rămâne, spre a face o justă comparațiune între dēnsele, de cât să deducem din proiectul pe 1901—1902 resursele ce nu figurau în bugetul precedent, și anume:

Imposite noi	lei 5.500.000
Economile din cheltuielile căilor ferate.	„ 5.415.616
Adaus la venitul hârtiei de țigaretă.	„ 1.630.000
Total	lei 12.545.616

Deducēnd, din totalul de 218.500.000 lei, 12.545.616, rămân 205.954.390 lei.

Prin urmare, aceleași venituri cari în 1900 au fost fantastic evaluate la 245.325.400 lei, nu se pot logic și solid evalua de cât 205.954.390 lei; ele au trebuit să fie evaluate cu 39.375.400 lei mai jos, pe baza constatărilor și încasărilor făcute.

Acum, dacă deducem din această ultimă cifră excedentul imaginar de 7 milioane, cu care s'a votat bugetul în 1900, rămân 32.300.000 lei; reprezentând neajunsul veniturilor până la totalul cheltuielilor votate în 1900 de 288.278.000.

Acesta era golul de acoperit.

Spre a dobândi echilibrul bugetar, trebuia să se acopere acest gol, sau punându-se noul impozit, sau prin reducerea cheltuielilor, sau, în fine, reducēnd pe cât posibil cheltuielile și mai adăugând oare cari impozite.

A procede numai prin adause de impozite până la 82 milioane, nimeni nu se putea gândi.

A mai născoci noul impozit nu se putea, de oare-ce impozitele noastre indirecte sunt comparativ mai numeroase și mai desvoltate de cât în ori-care alt Stat al Europei. Ba am împins chiar atât de departe exploatarea contribuțiunilor indirecte, în cât ele, impresionate de lipsa generală, dau de două ani mereu mai puțin. Mulți ani nu ne putem aștepta a avea dela ele un spor mai însemnat.

A ne arunca cu toată greutatea celor 32 milioane ce ne lipseau asupra impozitelor directe nu era de gândit, căci chiar dacă într'un moment de aberațiune am fi înduoit impozitul funcționar, încă el nu ne-ar fi dat de cât un adaus de 16 milioane. Cât despre patente și licențe de bēuturi spirituoase, ori cine și dă seamă de ce ne putem aștepta dela ele, în mijlocul falimentelor cari plouă din toate părțile.

De altmintelea, chiar fostul ministru de finanțe, D. Carp, care precăzise că...

librarea prin adaus de imposit, prevedea ca spor dela nouile sale imposit numai șase milioane, și anume:

Dela impositul fonciar	1.200.000
„ „ patente	1.800.000
„ „ impositul pe capitalul mobiliar	500.000
„ „ complementar	2.500.000
Total	6.000.000

Dar cum să acoperi cu șase milioane un gol de peste 32 milioane!

Eroarea în care cădea și D. Carp provenea earșă, ca în trecut, din evaluarea exagerată a veniturilor, lucrul cel mai periculos în administrarea finanțelor. D-sa nu exagera evaluările ca predecesorul său cu 39 milioane, dar totuși le exagera cu circa 14 milioane, și anume:

Exagera evaluarea la venitul vămilor cu	1.500.000
„ bătăturile spirituoase	3.000.000
„ monopolul tutunului	1.500.000
„ domeniul	3150.000
„ venitul căilor ferate	3.100.000
„ procentele dela debitorii Statului	400.000
„ mai multe imposit indirecte	400.000
„ diferite venituri	1.150.000
Total	14.100.000

Comparațiunea între cifrele bugetului propus de D. Carp și cifrele bugetului propus de guvernul actual, ne arată diferențele de mai sus. Numai la venitul căilor ferate apare în bugetul ce vă prezintă o cifră mai mare; însă dacă din această cifră de 19.500.000 deducem economiile făcute la căile ferate de 5.415.610, rămân circa 14.100.000, adică 3.100.000 mai puțin de cât proiectul d-lui Carp, care propunea 17.200.000. (Va urma)

Lupta în comitate.

Brașov, 15 Maiu.

Azi s'a ținut aici congregația. S'a desfășurat, din partea Românilor, o luptă înălțătoare. Dl. *Murășanu* a propus, ear dl. *V. Goldis* a spriginit, printr'o superbă vorbire propunerea ce v'o alăturăm, rămânând să vă trimit în extenso și vorbirea dlui *Goldis*.

Mată propunerea Românilor:

Petițiunea congregației comitatului Trei-Scanne dela 12 Oct. 1900 adresată dietei și guvernului, cere modificarea articolului de lege 44 din 1868 în acel înțeles, ca dreptul de limbă stabilit prin acea lege în favorul naționalităților nemaghiare să fie suprimat cu desăvârșire, lăsându-se acestor naționalități numai puțința de a se folosi de propria lor limbă maternă în comunicarea verbală cu autoritățile.

Ziua „Moșului Ciocărlan“ în Cernăuți.

Cernăuți, la 4 Maiu n. 1901
(Urmare).

Subiectul operetei, precum vedem așa dară, nu e fabricat în cabinet ori scos din cărți; el îți face impresia, că dl. *Flondor* ar fi văzut în realitate undeva personagiile și acțiunile, pe care aceste le reprezintă; acțiunea se petrece într'un sat muntelesc — imprumutată deci dela popor și redată prin popor pentru a-l moraliza pe acesta: eată caracterul operetei și timbrul ei — originalitatea, aceste vorbesc din destul pentru gustul și deștinicia autorului.

Intreaga acțiune îți curge pe dinaintea ochilor așa de limpede și de străvezie încât îi vine omului a crede, că totul e natural și viu și nimic măiestrit. D-sa aci gustul sincer, ce se străvește în sufletul privitorului, pentru cele ce se petrec.

Dar opereta corespunde nu numai ca în partea înaintării, ci și ca prelucrare unitar ca tehnică.

Principală se dezvoltă și se secundare, gr-ate

Prin această petițiune congregația comitatului Trei-Scanne atacă dreptul de limbă al naționalităților, întrucât — deși în măsură foarte restrânsă — și neldestulitoare el este stabilit prin legea care s'a adus de către dietă cu pretenția de a fi un fel de echivalent pentru drepturile desființate ale națiunilor din Transilvania și ale naționalităților din Banat și țeara Ungurească și despre care lege fundamentală art. 44 din 1868 coroana a constatat în discursul tronului dela 10 Dec. 1868, că „prin ea statul asigură fiecăruia cetățean libertatea și dezvoltarea limbii sale materne în mod egal.“

Dar petițiunea congregației comitatului Trei-Scanne atacă și principiul de egală îndreptățire a naționalităților exprimat în articolul de lege 44 din 1868. Această lege, deși conține numai niște sfărmituri din drepturile ce se cuvin naționalităților nemaghiare și cu toate că și aceste sfărmituri prin practica sistemului de guvernare sunt ignorate și desființate, ba de un timp încoace cu provocare chiar la această lege naționalitățile nemaghiare sunt despoiate de dreptul de liberă întrunire și de dreptul constituțional de a se constitui în partide politice pe baza naționalității, totuși ea cel puțin în titlul său recunoaște principiul de „egală îndreptățire a naționalităților“.

Articolul de lege 44 din 1868 deși — ce e drept — conține numai niște sfărmituri din drepturile ce se cuvin naționalităților nemaghiare și cu toate că și aceste sfărmituri prin practica guvernărilor nostri sunt ignorate și desființate, ba cu provocare chiar la această lege, naționalitățile nemaghiare sunt despoiate de dreptul de liberă întrunire și de dreptul constituțional de a se constitui în partide politice; totuși cererea comitatului Trei-Scanne tinde la nimicirea totală a principiului, care cel puțin prin titlul său „de egală îndreptățire a naționalităților“ se recunoaște.

Prin intențiunea aceasta de a despoia naționalitățile nemaghiare din acest stat de drepturile lor firești și pozitive, ba chiar și de libertatea lor cetățenească, petițiunea comitatului Trei-Scanne contribuie în chip inevitabil la conturbarea păcii și liniștii dintre popoarele Statului și astfel tinde a aduce la extrem încordarea, ce a ajuns deja atât de mare din cauza nenorocitelor nisuiște de maghiarizare.

Astfel pasul făcut de comitatul Trei-Scanne vrea să zădărnicească chiar și posibilitatea de a se mai valora pe viitor în acest stat egală îndreptățire națională, pentru a cărei realizare am luptat și luptăm și noi Români pe temelul principiului etern

de libertate, egalitate și frățietate, — pe care se întemeiază programul nostru politic din 1881.

de libertate, egalitate și frățietate, — pe care se întemeiază programul nostru politic din 1881.

Din toate aceste considerațiuni, noi reprezentanții Români ai acestui comitet considerăm petițiunea comitatului Trei-Scanne ca o manifestațiune dușmănoasă existenței noastre naționale, ca un act îndreptat în contra libertății și a dezvoltării limbii noastre materne și a tuturor celorlalte naționalități nemaghiare conlocuitoare. Conduși de adevărat patriotism deci propunem ca congregațiunea comitatului Brașov să decidă:

Adunarea generală respinge și reprobă representațiunea comitatului Trei-Scanne fiindcă este îndreptată în contra libertății, a dreptului de limbă și a egalei în dreptățiri a popoarelor nemaghiare din statul Ungar.

Din România.

O importantă descoperire.

Primarul urbei Cuzgun din plasa Silistra-Nouă, înștiințat de niște bătrâni locuitori din citatul orașel, cum că în vechile redute ce înconjoară orașul s'ar afla îngropate muniții de războiu din timpurile vechi, a pus câțiva locuitori ca să încerce spre a vedea dacă nu cumva e vre-o farsă la mijoc și după ce a săpat la o adâncime de 0,50 c. m. a găsit în adevăr 40 bombe pentru tunuri de diferite calibre. D-sa după ce a înștiințat autoritățile superioare, a ridicat acele bombe și le-a transportat în curtea primăriei.

Tot acei locuitori mai susțin că, dacă s'ar continua cu săpăturile la o adâncime de cel puțin 2—3 metri, s'ar descoperi niște peșteri mari, unde sunt ascunse zecimi de mii de cartușe, bombe, tunuri, etc. încă de pe la anul 1854.

Sinodul României. În 1/14 l. c. s'a deschis sesiunea de primăvară a Sf. Sinod al României. La oarele 10 dimineața s'a oficiat la Metropolie un Te Deum, la care au asistat dl. Sp. *Haret*, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, și membrii Sf. Sinod. După Te Deum, dl. ministru și înalții prelați s'au dus în localul Sf. Sinod, unde dl. *Haret* a citit decretul de convocare a sesiunii. Ședința s'a ținut sub președinția l. P. S. Sale Mitropolitului Primat. Au lipsit l. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei și P. S. Sa Arhiepiscopul Pimen Georgescu Pitigeanul. S'a dat citire sumarului ultimei ședințe a sesiunii de toamnă și s'a ales P. S. Arhiepiscopul Sofronie Vulpescu, ca membru în

comisiile pentru cercetarea cărților bisericesti și luării socotelilor tipografiei pentru tipărirea cărților bisericesti, în locul decedatului Episcop Silvestru. O a doua ședință s'a ținut ieri, 17 Maiu n.

Esportul zahărului român. După datele oficiale ale consulatului austro-ungar în luna Aprilie s'au exportat prin punctul Constanța 1199 tone zahăr român (dintre care 141 tone pentru Bulgaria), pe când în luna Martie s'au exportat prin Constanța numai 525 tone zahăr român. În timpul din urmă zahărul român face mare concurență mai ales pe piețele orientale.

Noutăți

Arad, 18 Maiu n.

M. Sa la Praga. În capitala Boemiei se fac mari pregătiri pentru primirea M. Sale Monarhului. Palatul regal din Praga — Hradsin, cum 'i-se zice — care are 700 odăi, este deja aranjat pentru a primi pe ilustrul oaspe. Se știe că în Boemia visita aceasta însemnă asă aproape epocă: ea va avea darul să schimbe absolut întreaga politică Cehilor.

Perechea regală română sosește diseară la Budapesta, unde nu va sta însă mai mult ca jumătate oră, ci va continua drumul spre București.

† **Nicola Iocsimovici**, prim-redactor al ziarului sârb „*Branic*“, a încetat din viață, în vîrstă abea de 44 ani, în Neoplanta. În mormântarea defunctului a avut loc la 3 (16) Maiu. Odihnească în pace!

Căsătoria prințului Bulgariei. Din Sofia se anunță că prințul Ferdinand are de gând să se căsătorească, și anume să ia de soție pe prințesa Kenia de Muntenegru, sora reginei Italiei.

Dr. I. T. Mera reluându-și clientela la Karlsbad, dă consultațiuni în Haus Zawojski, Marktplatz.

Țarul naș? Într'un comunicat oficial „*Nevoie Vremia*“ scrie că în toată Italia a produs o mare bucurie știrea că țarul a primit să fie nașul copilului pe care îl va naște curînd Elena, regina Italiei. Se știe

deasupra, slăbănogul purtat în casă de nas și tot într'una dres de Smarandita, ba chiar și „farmecat“ de dînsa la cap, s'ar mai și încuscri cu „domniul“ (notarul) ca cu atât mai mult să iasă la suprafață peste pătura poporului, de pe a căruia spate tragește. Nisuiștele lui însă se dau toate de mal; până-ee, din contră, tragerea de inimă a *Tincuței*, fetiței lor, pentru ceea ce e românesc, e răsplătită în operetă cu aceea, că își ajunge îndeplinirea dorurilor aprinsei sale inimă pentru un fiăcău român, cel din dău din sat.

De aci elaritatea ce transpiră din deosebitele situații ale acțiunii tipurilor din operetă.

Cu deosebire merită a fi remarcat chipul bine succes de a reda aceste singuraticke tipuri din acțiune în colorile adevărate și naturale cu toate înclinările lor prin însuși felul lor de a gândi, a vorbi și a lucra — cerința aceasta, căreia 'i-s'a satisfăcut până și în acțiunile cele mai amănunțite în întreg firul operetei. De unde apoi și urmarea că, ajunși la sfîrșitul operetei, desnodământul acțiunilor se înfățișează ca o consecvență nu numai naturală, ci inevitabilă chiar.

Mai ales monologurile acestor tipuri sînt așa de reușite, că te lasă să vezi în ele ca într'o iconă legătura organică a acțiunii prezente, atât cu cea din scenele trecute, cât mai te face să preveni cele ce au să urmeze în scenele viitoare.

Să analizăm puțin acțiunea după tipurile aceste.

Abstrăgînd dela tipurile prezentate prin *Florica* și *Tincuța*, pe care autorul ni-le

înfățișază ca două copile, care n'au alt răcit decât că-s tinere, frumoase și iubind se muncesc în chinurile unei dragoste desperate, și în tot cursul operetei rolul lor e a-și cânta dragul, dorul și jalea ce le rod la inimă, ceea ce inspiră atîta viață și interes în piesă, abstrăgînd — zic — dela aceste tipuri deplin succese, să-l examinăm pe *Moșul Ciocărlan* întâiu.

El e un cămătar zgărcit care duc la sapă de lemn familii, și e atât de cuprins de patima iubirii de bară, că ascunde de nepoata sa de frate (*Florica*) o sută de galbeni, lăsați de tatăl ei pentru dînsa „cu limbă de moarte“; ba mai mult: pune pedeci pornirilor curate ale inimii, ce le are aceasta pentru un cioban (*Stan*) care de bun și nobil la suflet, nu știe să ferte și să uite lovitura dată de un nemernic unui mielușel, dar' care în fine, totuși isbutește să o aibă pe *Florica* de soție, și încă cu bani cu tot (fără a-i fi cercat însă nici-odată).

Tot așa *Farfurides*, grecul său cărcimă și soția sa *Smarandita*, încă sunt la locul lor. Cu deosebire rostul lui *Farfurides*, ca străin, e în operetă de a produce haz (și cu atât mai nimerite, cu cât o face inconștient de asta și în credința de a fi corect) și de a face străinismul de batjocură în față și acasă la român. Mai pe

... Eată dar' tendența de a nu numai distrage și instrui prin piesă, ci și de a scoate la iveală un impuls naționalizator — pagubă însă, că acest moment de actualitate în viața românească nu s'a scos, ca și din rolul lui *Farfurides*, așa și din al *Tincuței* în relief, în o măsură și mai evidentă.

Notarul comunei, *Haralamb Odlămăr*? Fricos, între români nu se simte și nici se poate simți acasă; inconștia și nedemn de oficiu ca și tip al funcționarismului (străin) rivnitor nu la interesul comun (bine înțeles în operetă: românesc) ci la cel al său propriu, îl vedem dînd pentru două franci sfat cămătarului *Ciocărlan*, cum să ia și cel din

Insă, că după dogmele catolice, un schismatic nu poate ține la botez un copil catolic și astfel țarul nici nu poate să fie naș, deși ar primi bucuros.

Naș va fi după toate probabilitățile un prinț al Casei de Savoya și botezul îl va săvârși priorul bisericii Palatine, prărintele Piscitelli, care a oficiat și cununia perechii regale.

Reuniunea română de cântări și muzică, din Becița-montană, arangiază Duminică, la 26 Maiu n. 1901 în localitățile „Casinei române” o producțiune teatrală-musicală cu următorul program: I. „Zăpăciții”, comedie într'un act, localizată de Alexi. Persoanele: Majorul Spulberăvânt, dl Iosif Velcean. Mărioara, fiica sa, d-șoara Silvia Balaș. Căpitanul Alandală, dl Mihail Moise. Constantin, fiul său, dl Ioan Balaș. II. a) „Răsunet dela Crișana”, cor mixt de Vidu; b) „Trecut valea” și „Varia” cor murl mixte de Murșan-Vidu; c) „Din șezătoare”, cor mixt de Vidu; d) „Răsunetul Ardealului”, cor mixt de Vidu. După producțiune dans.

Lămuriri. În numărul 80 al ziarului nostru sub titlul „Vaca de mule” am arătat starea cu procesele de despărțire precum și pe cei cari sunt vinovați, după a noastră părere. După cum cetitorii au putut vedea, despre dl Iosif Galu, membru în casa magnaților, nicăiri nici pomenire nu s'a făcut; nici măcar aluziune. Cu toate acestea, fiind infomați că unii — amici de ai d-lui Galu — au explicat articolul ca îndreptat și contra dlui Galu, ținem să declarăm, că fapta aceasta nu e de cât o explicație forțată. Știe toată lumea că dl Galu dacă a avut vre-un rol în chestia cu procesele, n'a făcut o pentru bani, nefiind avisat la sinecure.

Punem însă altceva în socoteala d-lui Galu: orgiile din organul său temigorean, care și în numărul său din urmă batjocorește și insultă până și femeile fruntașilor din diecesa Aradului. Fișica aceasta este o pată nu numai pe ziaristica română, dar știrbește și autoritatea persoanei — am înțeles pe dl Galu — în numele și cu protecția cărnii așare.

E treaba d-lui Iosif Galu de a șterge aceasta pată de pe numele său, dacă a ceea îl genează, ear dacă nu, atunci *volenti non fit iniuria*.

Explosie. Din Szegszárd se anunță că acolo a fost o mare explozie de acety en într'un otel, al cărui proprietar e rănit de moarte ear' alții mulți din otel, între cari și călătorii, sunt răniți destul de grav.

Lehrbuch der rumaenischen Sprache von Deutsch und Poepa, H. Zeidner, Kronstad, 1897; legată K 2

urmă cap de vituță unul biet morar, ce-l arsesse total și e rămas în drum cu familia; apoi cum, la vestea despoierii aceluiași Ciocărlan, alearga în pădure aprins de dorul de a afla banii și a se reține pentru sine. Soarta lui e pusă în întreaga piesă alături de a străinului Farfuridis, împreună fac în tot decursul ei cauză comună, împreună sunt luați peste picior cu vorba și în ris de toți și în tot locul — adevărată resalată, ce Românul dă unu străin și oficiantului ce nu ține cont de drepturile tale în pământul său.

Pescarul *Chirilă*, bețivul pătimas: soarele în birt îl afiă și tot acolo îl lasă; ței bea tot câștigul spre bucuria și folosul străinului. Dar las' că nici nu isprăvește nimic, decât că prin el se sbiciește un păcat, ce — durere — aproape în toate toate părțile duminează starea morală și materială a poporului român. Ca atare, el nici nu pută lipsi din Moș Ciocărlan.

(Va urma.)

În „Zeitschrift für romaenische Philologie” profesorul Dr. G. Weigand, conducătorul seminarului român din Lipsa face un tractat minuțios asupra cărții mai sus arătate. Între altele eată ce zice eruditul bărbat german: „De vremuri s'a simțit lipsa unei bune gramaticii a limbii române. Gramaticile de Cionca, Wechsler, Leist sunt numai un malum necessarium (Notbehelfe). Cu atât mai mult ne învese lește că un dascăl german și un profesor gimnasial român s'au asociat ca să ne dăruiască o carte de învățământ, care fără îndoială este cea mai bună dintre toate gramaticile menite pentru Germani, cari există. Autorii arată că cunosc bine principiile metodului mai nou și în mâna unui învățător cât de cât de dibaciu, prin cartea aceasta sigur se va ujunge ca să se folosească limba română în graiu și în scris... De-aceea eu îi doresc cea mai estinsă răspândire”.

Din Bucovina. Deși ziarele bucovinene, fără deosebire de culoare politică, nu se exprimă în mod franc, totuși lupta electorală a început deja. Partidele politice au început a lansa candidaturile pentru mandatul devenit vacant în Reichsrath ul din Viena prin moartea deputatului Isopescu. Grupul democrat-național va avea să decidă între candidatura d-lui Dr. G. Popovici și cea a baronului Erd. Hormuzaki. Dl Popovici, care a avut un important rol în ultimele evenimente din Bucovina, e foarte popular și are pentru sine masele populare; dar are desavantagiul a fi desăgreat în cercurile boerimele bucovinene. Baronul Hormuzaki nu are acest desavantagiul. În curând comitetul central al partidului național-democrat va decide. Cine va fi contra-candidatul guvernatorului Bourguignon nu se știe încă. S'au lansat până acum numele următoare: arhimantrul *Crimbulac*; *Isopescu*, fiul: Tudor cav. de *Flondor*; *Ilarion Onciul*.

„Noua Revistă Română” nr. 33, pe 1 Maiu are următorul sumar:

Cronica politică: I. Nădejde. — Nereușita socialismul în România. Cestiuni de învățământ: — Asupra mișcării poporaniste la noi. Literatură: Jean Bart. — Dmtr'un jurnal de bord (note). Haralamb G. Lecca: — E la (poesie). Isabela Sadoveanu: — O vânătoare (nuvelă). I. M. Nirvan — Unei vi vizitoare (poesie). P. Cerna. — Isus (poesie). Sociologie: — Psihologia socială Imitația din punct de vedere psiho-social și doctrina lui Tarde). Filologie: Ovid Densușeanu. — Cum se falsifică la noi titlurile științifice. Mișcarea literară și științifică: N. Gane. Păgini rălețe. — C. Alimănișteanu. Starea și statistica meseriașilor. — Cilibi Moise. Practica și apropourile sale — Il. Chendi. Zece ani de mișcare literară în Transilvania. — Notițe bibliografice.

Puterea militară a Franciei Vorbind la un banchet în Lyon, *Lanessau*, ministrul marinei, a declarat, că guvernul a făcut pentru armată și marină jumătate din ceea-ce s'a făcut de 80 de ani de către republică. Fără a aminti de amintirile dureroase, cari dovedesc atât de crud părăsirea în care al doilea imperiu a lăsat forțele militare și maritime, trebuie amintit, zise ministrul, sacrificiile făcute de republică pentru apărarea țării. Oratorul espune aceste sacrificii și adaugă: „Avem pușca și tunul cel mai perfecționat din câte sunt cunoscute; hotărele noastre sunt apărate de forturi construite după știința cea mai recentă; armata noastră e destul de numeroasă și destul de instruită spre a pută răspunde tuturor necesităților unui războiu. Dacă programul guvernului va fi executat, vom putea la finele anului 1906 privi cu sânge rece toate eventualitățile viitorului”. Ministrul a exprimat speranța, că armata și marina vor rămâne credincioase instituțiilor ce țeara și-a dat

Scandalul dela curtea regală s'erbă continuă a preocupa cercurile politice. „N.

Freie Presse”, care continuă să afirme că regina Draga a păcălit pe regele când a zis că este în altă stare, aduce în numărul său din urmă știră că dacă într'adevăr e vorba de o păcăloală ear nu de „gravitate histerică”, apoi regele va trebui să divorțeze și să exileze din țeară pe Draga Masina. Afacerea ar pută să aibă însă ca urmare și abdicarea regelui.

Necrolog. Subscrișiți cu inimă frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că preaiubitul nostru soț, tată, socru, moș, unchiu și cumnat *Dumitru S. Cristea*, învățător pensionat, prim-epitrop și proprietar, după scurte suferințe, în mod repentin a adormit în Domnul Marți în 1/14 Maiu a. c. la 11 oare din noaptea, în etate de 60 ani și al 35 al căsătoriei. Rămășițele pământești ale preaiubitului nostru defunct se vor așeza spre vecinică odihnă Vineri în 4/17 Maiu a. c. la 3 ore după amiază în cimitirul bisericii gr. orientale din Ocna-superioară. Fie-I țărina ușoară și memoria binecuvântată! Ocna-Sibiului la 2/15 Maiu 1901. Maria Cristea n. Cristea, soția. Susana Cristea m. Roșu, Maria Cristea, inv. în Brad, Ana Cristea, Nicolae Cristea, student în drept; Paraschiva Cristea, ascult. la pedagog. în Arad; fiu și fiică. Lazar Roșu, ginere; Ioan Cristea, compactor; Savu Cristea, serg. I. r.; frați. Nicolau Cristea, ascs. consișt.; Nicolau Suciu, paroch în Balomir; Ana, Ioan și Rosalia, cumnați și cumnate.

Moșie de vânzare. Tinerul țeran *Vasilie Cerceș* anunță, că are de vânzare o întregă sesime de pământ și o casă în comuna *Féregyháza* (comitatul Timișului). Pământul împreună cu casa su prețul de 7000 fl. (14.000 coroane) și le vinde după cum se va pută învoi cu cumpărătorul. Cufitorii de-a cumpăra această moșie să se adreseze de-a dreptul la proprietarul ei, *Vasilie Cerceș*, în *Fönök* (comitatul Timișului).

ULTIME ȘTIRI.

Liberalii englezi și războiul.

Londra, 17 Maiu. Delegații uniunii liberale engleze intrunindu-se la *Bradford* în conferință, *Cambell-Bannermann* a comunicat atitudinea pe care o ia partidul liberal din Anglia față cu evenimentele din Africa. După părerea sa, îndată după terminarea războiului, celor două state sud-africane trebuie să li-se dea aceeași autonomie, pe care o au și celelalte colonii engleze, ear' răsculaților din provincia Cap trebuie să li-se asigure amnestia.

Acțiunea principelui de Orleans.

Paris, 17 Maiu. Conte *Lur-Satuc*, interviewat de mai mulți ziariști și-a exprimat bucuria, că prin reîntorcerea sa a pus guvernul în încurcătură; speră că autoritățile nu vor avé îndrăzneala să-l aresteze.

Contele spune că va avé de lucru, pentru a împedea tractarea legii de congregație.

— Voi apăra — zice el — floarea Franței, lilia, și podoabele de flori ale țării, mănăstirile, pe călugări și călugărițe, luptând până la jertfirea noastră.

Episcop la închisoare.

Constantinopol, 17 Maiu. Episcopul grec de *Prevesa Cosma*, acusat de agitațiune panslavă, a fost deținut de autoritățile turcești, și pus în închisoarea din *Ianina*. Consulul grecesc din *Constantinopol* a întervenit pe lângă ambasadorul Rusiei ear patriarhul ecumenic direct la Poartă, pentru liberarea lui *Cosma*, care, după informațiile ce au primit, este nevinovat și a fost fără temel învinovățit și arestat.

PARTEA LITERARĂ.

INTRODUCERE

la

„ISTORIA LITERATUREI ROMÂNE”,

de

N. IORGA.

(Continuare).

După curenți deci, vom studia această literatură. Vom urmări curentul greco-latin, care domină în întâia parte, determinând scrierea de memorii cu forma îngrijită, de disertații erudite, de predică morale: un fel de târzie renaștere la un popor întârziat în dezvoltarea culturii sale, renaștere provocată de cunoașterea elenismului prin Curtenii orientali ai Domnilor din secolul al XVII-lea, din a doua jumătate mai ales, de cunoașterea latinismului prin elevii școlilor polone, fiii de pribegi stabiliți în regatul vecin.

Curentul acesta dă poporului român, prin studiarea îndepărtatelor și strălucitelor sale origini, prin povestirea trecutului de biruință, o mândrie națională pe care n'o mai pută dobândi pe câmpii de luptă. El stabilește ideea unității și romanității neamului, idee care a luminaț, înălțând și mângâind pe cei cufundați în înjosire și durere, până în zilele noastre.

Apoi, când el dispăre, când rasa istoricilor erudiți se strîngea, când cronicarii bogăți, cu forma mbiestrită și plină, fac loc auziștilor fără idei și fără formă, gângăvitorilor de accidente zilnice, — atunci un alt curent îl înlocuiește. E curentul culturii religioase, isvorite în Țeara-Românească din activitatea atât de imbelșugată și de rodnică a unci Antim, produs în Moldova de rivna pentru cultură a lui Iacob Mitropolitul de Putna. Două mari focare religioase se aprind în vremea când focarul strălucitor al culturii laice, inspirate de imitarea anticității, se stinge: focarul muntean din Râmnic și acel din Putna, în Moldova. Toate cărțile de slujbă, toate cărțile de dogmă, toate cărțile de exegesă și de sfătuire morală: ritualul, doctrina, critica, morală și istoria religioasă se prefac în limba noastră, într'o limbă din ce în ce mai bogată, mai limpede, mai sigură. Vom vedea cât de folositoare, cât de binecuvântată a fost opera, desprețuită de mai toată lumea, a acestor activi, luminați și patrioți fruntași ai călugării muntene mai ales. Mulțumim lor, atunci când în Ardeal se revêrsa abia de zor, cultul graiului românesc n'a încetat o clipeală și activitatea literară a poporului nostru n'a amorțit.

O mare parte dintre Ardeleni se unește, din dorința unu trau mai omenesc, cu religia patronată de noii principii, din Casa de Austria. Cei ce aduseră și iscăriră actele de unire nu se gândeau decât la realizarea prin acest mijloc a marelui ideal de îndreptățire, de egalizare politică, socială și națională a poporului lor. Prin neapărata frecvență a centrelor de cultură, prin educația latină, prin relațiile cu o Biserică de lumină, — o puternică invasiune de cunoștinți, de idei se produse însă, și cufetarea Românilor de peste munți fu revoluționată de dinsa. Din nou, cu mai multă cunoștință de cauză, într'un timp mai frământat de idei, într'o epocă de neastimpăr, de prefacere totală a lumii vechi, de redeșteptare a cunoștinții naționale la toate popoarele europene, vechile afirmații de romanitate se înfățișară. Data aceasta, cărturarilor de școală nouă, elevii instituțiilor vienezze și române, cari scriau curent limba internațională a științei, nu se mulțumiră a spune în românește cuvintele învietoare, a predica evangelia de mândrie și de speranță tovarășilor de limbă, — ci strigară cu energie adevărul înaintea apăsătorilor, înaintea publicului lumii civilizate. (Va urma).

Editor. Aurel Popovici Barciann.

Red. respons. Ioan Russu Șiriana.

și de încasări

Concurs,

pentru postul de contabil la „Dunăreana“ institut de economii și credit societate pe acțiuni în Timiș-Cubin (Temes-Kubin).

Salariu anual Cor. 1000 și locuință, încălzit și luminat în localul institutului.

Competenții se-și trimită recursurile instruite cu certificatele trebuincioase până la 15 Iunie 1901.

Denumirea definitivă după un an de serviciu.

T.-Cubin 15 Maiu 1901.

606 2-3

Direcțiunea.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15-50 a-i.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuielile de intabulare.

Provoacăndu-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4¹/₂ și 5% pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moși 453 7-

Szűcs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dă numai dacă la întrebările ce se fac se adună și marcă poștală.

STEFAN JAKABFFY și soțul

atelier de croitorie pentru bărbați

— Arad, Palatul-Minoriților. —

Abonament de haine!

Anunțând onorabilului public, că ne-a sosit un bogat și variat asortiment de stoffe din cele mai moderne de lână curată, camgarn și șeviot pentru

sesonul de primăvară și vară,

avem onoarea a atrage prețuita atențiune asupra înnoirii fericite ce am introdus în serviciul nostru cu începutul lunii curente.

Conduși de scopul de a procura haine bune și elegante pentru un preț surprinzător de ieftin, după exemplul atelierelor de croitorie celor mai distinse din orașele universale, deschidem:

Abonament de haine.

Ca acest abonament să devină cât mai folositor, l'am clasat în trei categorii, și anume:

603 3-5

220 320 și 520 coroane

Abonamentul cu 220 cor.	Abonamentul cu 320 cor.	Abonamentul cu 520 cor.
dă dreptul la:	dă dreptul la:	dă dreptul la:
1 palton de iarnă sau pardesiu	1 palton	1 bündă de oraș
1 costum saco	1 pardesiu	1 costum de toamnă
1 frac sau costum Fr. Iosif	1 manta	1 „ „ iarnă
1 pantalon camgarn pentru iarnă sau vară.	1 costum de primăvară	1 „ „ primăvară
	1 frac sau costum Fr. Iosif	1 „ „ vară
		1 frac sau costum Fr. Iosif
		1 manta de primăvară

Hainele rămân în proprietatea abonatului și poate să și le aleagă după plăcere din stoffe de lână curată. — În locui unui efect, care mai este de trebuință, poate lua altul.

Modele se trimit gratuit.

Abonamentul este a se desfășura în curs de un an.

Cu deosebită stimă

Stefan Jakabffy și soțul

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fler
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,,
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politicii“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Războiul pentru neatârnată“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
11.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50 „
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorițele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20 „
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.